

Yılmaz, E. (2016). *Ekmek, su, kitap ve kütüphane*. Ankara: Harf Yayınları. (2. bs.). 183 s.; 20 cm. ISBN: 978-605-9969-48-2

Coşkun Polat*

Book Review

Bread, Water, Book and Library

Reading is a process of communication, perception, learning and development. Reading, informing and learning; it is a basic necessity for human being as much as nutrition and welfare. With the information he possesses, person can reveal his individual attitude, his intellectual infrastructure and his touch of life. Reading from the most priority means of informing action is both a personal and a social element of culture. Reading always means a positive attitude for individuals and societies and it is considered the starting point of thinking, researching, questioning and producing. The resulting profit of the reading and thinking society is freedom, productivity and development. When someone

talks about reading, books come to mind. The book, yesterday and today, has become the most basic means of reading and informed. Libraries are the common good of books and people. Libraries working to ensure that reading, information, and the book are at the center of human life, are an indispensable actor in supporting social and cultural development of formal education, and in teaching non-formal education. This book titled "Bread, Water, Book and Library" was written by associate professor Erol Yılmaz in order to raise awareness about reading, information, books and the library in Turkish society. In this work, about topics of reading habit, reading culture, book, library are written in a fluent and literary style.

Bilgi, kitap ve kütüphane kavramları her toplum için olumlu çağrışımlar ifade eden kavramlardır. Buna karşın, bu kavramlara ilişkin eylemlerin (okuma, bilgilenme, kütüphane kullanma vb.) toplumda layıkıyla karşılık bulmadığı da ortak şikâyet konusudur. Aydınların görevi, iyiyi ve doğruyu göstererek toplumun aydınlanmasına ve gelişmişliğine katkı sağlamaktır. Kütüphanecilik mesleğinin ülkemizdeki azimli, üretken ve güçlü kalemlerinden olan Doç. Dr. Erol Yılmaz'ın "Ekmek, Su, Kitap ve Kütüphane" adlı eseri de, toplumsal gelişmişliğin olmazsa olmazları okuma, bilgi, kitap ve kütüphane kavramlarına karşı farkındalık oluşturma amacıyla kaleme alınmış deneme makalelerden oluşmaktadır.

Eser, yazar tarafından aynı amaçla yazılmış ve 2013 yılında yayınlanmış olan "Türk'ün Okumayla İle İmtihani: 'Kitapsızlar'" adlı çalışmanın, güncelliğini yitirmiş yazıların çıkarılmış ve yeni yazılar eklenmiş ikinci baskısıdır. Toplam 34 deneme yazısının yer aldığı ikinci

* Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. E-posta: polatcoskun@karatekin.edu.tr
Prof. Dr., Çankırı Karatekin University, Department of Information and Records Management.

baskıdaki eser adı değişikliği ile ilgili olarak Yılmaz; “Kitapsızlar kavramına imza günlerinde, üniversite dersleri sırasında ve kişisel mesajlarımda, dini inancı olmayanlara yönelik olarak kullanılan ifadeyi çağrıştırdığı itirazları sonucunda, ikinci baskıda farklı bir isim tercih edildi” açıklamasını yapmıştır. Esere ilişkin emeğin karşılığının, kitap, kütüphane, okuma, bilgi vb. konulara siyasal ve sivil toplum ile medyanın ilgisini çektiği ölçüde alınacağı da eklenmiştir.

Eserde okuma, okuma alışkanlığı, okuma algısı, kitap, kütüphane, bilgi, bilgi algısı ve bilgi toplumuna ilişkin yazılmış makaleler altı başlıkta derlenmiştir. Çocuk, okuma, televizyon ve aile ilişkisinin “**Okuma Alışkanlığı Kazanımında Ailenin Rolü**” başlığı ile ele alındığı ilk bölümde dört makale bulunmaktadır. “*Anne ve babalar okumadan asla*” adlı yazıda, çocuğa okuma alışkanlığı kazandırarak yaşam boyu araştıran ve öğrenen bireyler olmalarında ailenin önemi ve katkısından bahsedilmiştir. “*Televizyon kıskacında çocuk ve kitap*” başlıklı makalede ise bilgilendirme ve haberdar etme açısından etkili bir araç olan televizyonun, yarar sağlamayan ve hatta zarar veren programlara olan bağımlılık düzeyindeki ilgi nedeniyle toplumsal bir olumsuzluğa neden olduğu örneklerle anlatılmıştır. Yanlış içerikli bazı programların kişinin ruhuna ve beynine verdiği tarifsiz zarardan en çok etkilenen yaş grubunun da çocuklar olduğuna özellikle dikkat çekilmiştir. Okuma alışkanlığının kazandırılması adına çocuklara kitap sevgisinin nasıl aşılanacağına ilişkin düşüncelerin paylaşıldığı “*Çocuk ve kitap nasıl buluş(turul)ur*” adlı yazıda, bununla ilgili yapılması gerekenler somut örneklerle açıklanmıştır. İlk bölümün; “*Okusun da büyüsin diye, her eve kitaplık*” başlığını taşıyan son yazısında yazar, okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi bağlamında her evde kitaplığın olmasının önemini ailelere hatırlatmaktadır.

“**Kitap ve Kütüphane Karşısında Medya**” ana başlığını taşıyan ikinci bölümde, özde bu üçlü arasındaki ilişkiden bahseden dört yazı vardır. Okuma, kitap ve kütüphane gibi kültürel gelişimin üç önemli ögesine karşı medyanın sorumluluğunu yerine getirmediğinin çarpıcı bir örnekle eleştirildiği ilk makale, “*Medya kitaba ve kütüphaneye şaşı mı bakıyor?*” başlığıyla kaleme alınmıştır. “*İnternet kitabı öldürebilir mi?*” ve “*Elektronik kitap basılı kitabı döverbilir mi?*” başlıklarını taşıyan iki makalede Yılmaz, bilgi üretimi ve tüketimine olumlu katkısı olması gereken teknolojik gelişmelerin, okuma alışkanlığını nasıl olumsuz etkilediği üzerinde durmaktadır. “*Kitap (okuma) ve televizyon (izleme) arasında zor seçim*” adlı yazıda ise, televizyon seyretmeye olan düşkünlük ile kitap okumaya olan ilgisizlik arasındaki neden sonuç ilişkisini dile getirmiştir.

Ağırlıklı olarak kütüphanenin eğitim-öğretim, araştırma ve kültürel gelişim işlevinin toplumsal açıdan ele alındığı yazıların bulunduğu üçüncü bölümde, “**Bilgin’in ve Bilgi’nin Mabetleri Olarak Kütüphaneler**” başlığı altında beş makale yer almaktadır. Ülkemizin adeta kanayan yarası olan okul kütüphanelerinin eğitimle ilgili sorunlarla birlikte ele alındığı “*Okul kütüphaneleri öğrenci velilerinin umurunda mı?*” başlıklı makalede ayrıca, velilerin eğitimin niteliğine olan ilgisizlikleri okul kütüphaneleri zaviyesinden değerlendirilmiştir. “*Halk Üniversitesi olarak halk kütüphaneleri*” başlıklı yazıda, eğitim-öğretim, araştırma ve kültürel kalkınmaya katkısı nedeniyle “halk üniversitesi” tanımlamasıyla ele alınan halk kütüphanelerinin, yaşam boyu öğrenme için vazgeçilmez yaygın öğrenim kurumu olduklarına dikkat çekilmiştir. “*Korsanın panzehiri olarak kütüphaneler*” adlı makalede, ülkemizin müzmin sorunu haline gelen korsan yayıncılık ile bunun nedeni olarak gösterilen yüksek yayın fiyatları açmazında, kütüphanelerin çıkış yolu olarak değerlendirilmiştir. Üniversitelerin asli vazifeleri olan eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerini göz ardı ederek, fiziksel şartlara yönelik iyileştirme çalışmalarını öncelemesi, üniversite kütüphanelerinin yetersizlikleri bağlamında “*Bir başka*”

açından üniversite: Kaldırım mı, kütüphane mi?” başlıklı makalenin içeriğini oluşturmuştur. “*Kütüphaneleri yakın!*” adlı bölümün son yazısında, ülkelerin sömürgeleştirilmesinde kültürlerinin yok edilmesi, bir İngiliz ajanının yazdığı hatıralardaki çarpıcı ifadelerle ele alınmış; bilim, eğitim ve kültür kurumu olarak kütüphanenin önemine dikkat çekilmiştir.

“**Türk Toplumunda Kitap, Kütüphane ve Okuma Algısı**” başlıklı bölümde, toplumumuzun bu kavramlara olan yakınlıkları ve uzaklıkları yaşanmış olaylarla ele alınmıştır. Bir hâkimin, işlenmiş bir suçun karşılığında ceza olarak mahkûmun kitap okumasına hükmetmesi, “*Kitap okumak delikanlıyı bozar mı?*” ve “*Bir ceza türü olarak “kitap okuma”*” adlı makalelerde, iyi niyetli de olursa kitap okumanın bir ceza olarak görülmesi yanlısının kabul edilemeyeceği eleştirisiyle dile getirilmiştir. “*Kütüphanelerden rahat yer mi var?*”, “*Kütüphaneler yangınlarla hatırlanacak kadar önemsiz değildir!*” ve “*Siz de kütüphanenizi ve kütüphanecinizi seviyor musunuz?*” adlı makalelerde, kütüphane ve kütüphaneciler toplumda olmaları gereken ve oldukları yerler zaviyesinden, Türkiye özelinde yaşanmışlıklar ışığında değerlendirilmiştir. Bölümün, “*Kitap sevgisi*”, “*Hediye kitap kabul edilmez*”, “*Şansa bak, kütüphanecinin eviymiş!*” başlıklı diğer üç yazısında ise, okuma ve kitap algısının toplumumuzdaki karşılığı deneyimler ve yaşanmış olaylar ile değerlendirilmiştir.

Türk toplumunda okuma eylemi ve okuma algısına ilişkin düşüncelerin “**Türk Toplumunda Okuma Eylemi/Alışkanlığı**” ana başlığıyla yer aldığı beşinci bölüm beş makale içermektedir. “*Okumak ayrıcalıktır, herkes okuyamaz!*”, “*Okumak kim, siz kim?*”, “*Okumaktan nefret edilebilir mi?*”, “*Yaz geldi, haydi Türkiye okumaya*” ve “*Okumaya zamanımız var, hem de fazlasıyla*” başlıklarını taşıyan yazılarda, ülkemizde okuma ile ilgili olumsuz durum, çarpıcı örneklerle ve düşündürücü anlatımla ele alınmıştır.

“**Türk Toplumunda Bilgi ve Kitap Olgusu**” ana başlığını taşıyan son bölümde ise sekiz makale yer almaktadır. Kitaba da ismini veren, “*Ekmek, su, kitap ve kütüphane*” başlıklı yazıda, insan için “beşinci temel ihtiyaç” olarak değerlendirilen bilgi ve önemi, kitap, kütüphane ve kütüphanecilik bilimi çerçevesinde ele alınmıştır. “*Esas olan bilgi mi, bilgisayar mı?*”, “*Bilgi toplumu, kütüphaneler ve Türkiye*” ve “*Bilgisizlik depreminin faturası ağırdır!*” başlıklı makalelerde bilgi çağı ve bilgi toplumu bağlamında teknolojik gelişmelerin kitap, okuma ve kütüphaneye yansımaları, olması gereken ve mevcut durum perspektifiyle değerlendirilmiştir. “*Kitapseverler ve kitapsavarlar*” başlığını taşıyan yazıda, kitabın ve okumanın önemine vurgu yapılırken, “*Et kasaptan, ekmek bakkaldan, kitap da kitapçıdan*” adlı yazıda ise toplumdaki aşırı tüketim kültürünün bilgi, kitap ve okumaya yansımaları eleştirilmiştir. Gündelik yaşamı renkli ve zengin kılan önerilerden derlenen örneklerde, kitap ve okumanın yer alamamasının eleştirildiği “*Kitap da zenginleştirir yaşamı, okumak da; bilginize!*” adlı yazıda, okumanın yaşamı zenginleştirdiğine yönelik örnek ve önerilere de yer verilmiştir. Bölümün son yazısı “*Kitap Türk’ün nesi olur?*” başlığını taşımaktadır ve Türk toplumundaki kitap, kütüphane ve okumaya karşı olumsuzluklar, gelişmiş ülkelere örneklerle karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Eser, okumanın önemine vurgunun yapıldığı, bilgi toplumunun inşasında kitap ve kütüphanenin yerinin değerlendirildiği, tüm yazıların bir özeti niteliğindeki “**Son Söz**” başlıklı yazı ile sonlandırılmıştır.

Ülkemizde okuma alışkanlığı, kitap ve kütüphane kullanımı, bilgiye ve bilgilenmeye olan yabancılaşma sorunlarının yaşanmış örneklerle desteklenerek akıcı bir üslupla ele alındığı tüm makaleler, bu kavramların yalnızca kütüphaneciler için değil, toplumun her kesimi için de

üzerinde özenle düşünülmesi gerekli olduğuna dikkat çekmektedir. Okuyan, bilgilenen, düşünen, eleştiren, sorgulayan ve üreten toplumun inşasında bilgi, kitap ve kütüphaneye ilişkin farkındalığın hak ettiği yerde olması adına, şeker tadında yazıların yer aldığı çalışma, herkesin bir çırpıda, ilgiyle ve sıkılmadan okuyacağı türden bir yapıttır. Bu yönüyle de kitaplıklarda başköşede olmayı hak etmektedir.